

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **Ing. V. K.**, zastoupený Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem se sídlem třída Kpt. Jaroše 1922/3, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 1882/57, Jihlava, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 1. 2025, č. j. 29 A 117/2024 - 35,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 9. 2024, č. j. KUJI 83854/2024, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Velká Bíteš ze dne 20. 2. 2024, č. j. MÚVB/993/24/VÝST/URB. Posledně zmíněným rozhodnutím bylo manželům B. (sousedům žalobce) povoleno užívání stavby „*Přístavba 1 místnosti k rodinnému domu č. p. X*“ na pozemku par. číslo X v k. ú. V. B.

[2] Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu u Krajského soudu v Brně (dále jen „*krajský soud*“), který ji usnesením ze dne 29. 1. 2025, č. j. 29 A 117/2024 - 35, odmítl pro opožděnost podle § 46 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[3] Krajský soud uvedl, že rozhodnutí žalovaného bylo žalobci doručeno dne 24. 9. 2024. Lhůtu pro podání žaloby upravuje § 306 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „*stavební zákon z roku 2021*“), podle kterého lze žalobu podat do jednoho měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí oznámeno žalobci. V posuzované věci tedy připadl poslední den lhůty pro podání žaloby na 24. 10. 2024, avšak žaloba byla krajskému soudu doručena až dne 18. 11. 2024. Krajský soud tedy žalobu jako opožděnou odmítl.

[4] Proti usnesení krajského soudu podává žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížnost, jejíž důvod podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[5] Stěžovatel poukazuje na § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, který stanoví, že řízení a postupy zahájené před účinností tohoto zákona se dokončí podle dřívější právní úpravy. Namítá, že jej žalovaný nepoučil o měsíční lhůtě k podání žaloby podle § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 a že jako právní laik nemohl tušit, že speciální úprava obsahuje kratší lhůtu k podání žaloby, než vyplývá z § 72 odst. 1 s. ř. s.

[6] Stěžovatel odkazuje na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 4 Ads 39/2008 – 83, č. 1980/2010 Sb. NSS, jenž se týkal případu, ve kterém krajský soud odmítl žalobu proti rozhodnutí České lékařské komory, neboť byla podána po uplynutí nově zavedené třicetidenní žalobní lhůty. Z judikovaného případu vyplývá, že pokud se v určitém případě uplatní kratší žalobní lhůta oproti obecné dvouměsíční, je povinností správního orgánu o takové skutečnosti účastníky řízení poučit. Nestane-li se tak, není možné považovat za opožděnou žalobu podanou v obecné dvouměsíční lhůtě. Stěžovatel je přesvědčen, že tyto závěry platí také v jeho situaci.

[7] Podle stěžovatele krajský soud pochybil, pokud na jeho případ aplikoval závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024 - 26, aniž by zohlednil, že v judikovaném případě byla tehdejší stěžovatelka již v řízení o žalobě zastoupena advokátem (naproti tomu stěžovatel zastoupen nebyl).

[8] Stěžovatel také navrhuje, aby Nejvyšší správní soud podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 pro jeho rozpor s článkem 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tvrdí, že je v rozporu s předvídatelností práva a právní jistotou, že je zvláštní lhůta pro podání žaloby upravena ve speciálním právním předpise, aniž by pro to byly přesvědčivé důvody. Pokud není zkrácení lhůty podpořeno poučovací povinností odvolacího orgánu, je protiústavní. To platí tím spíše v situaci stěžovatele, jestliže žalovaný výslovně konstatoval, že postupuje podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ale krajský soud aplikoval žalobní lhůtu dle stavebního zákona z roku 2021.

[9] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje s napadeným usnesením a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[10] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je řádně zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti

pokračování

(§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle § 72 odst. 1 s. ř. s. *žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou.*

[13] Podle § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 *žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno.*

[14] Podle § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 *řízení a postupy zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.*

[15] Podle § 331 stavebního zákona z roku 2021 *soudní řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.*

[16] Podle § 334a odst. 3 věty druhé stavebního zákona z roku 2021 *pro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 4 se za den nabytí účinnosti tohoto zákona považuje 1. červenec 2024.*

[17] Nejvyšší správní soud se otázkou aplikace § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, upravujícího lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu, opakovaně zabýval. V nynější věci zdejší soud neshledal důvod se od dosavadní judikatury odchýlit.

[18] Lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je obecně upravena v § 72 odst. 1 s. ř. s. Speciální úprava žalobní lhůty obsažená v § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 nabyla účinnosti dne 1. 1. 2024, s ohledem na § 331 ve spojení s § 334a odst. 3 větou druhou téhož zákona však byla aplikovatelná až na řízení zahájená ode dne 1. 7. 2024. V nyní posuzované věci je nesporné, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno dne 18. 9. 2024 a doručeno stěžovateli dne 24. 9. 2024; **k vydání i doručení rozhodnutí žalovaného tedy došlo již v době účinnosti stavebního zákona z roku 2021 i aplikovatelnosti § 306 tohoto zákona.** Judikatura Nejvyššího správního soudu dospěla k závěru, že v takovém případě se uplatní lhůta pro podání žaloby zakotvená v § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, a žaloba tudíž musí být podána do jednoho měsíce od doručení rozhodnutí stavebního úřadu (srov. např. rozsudky ze dne 9. 4. 2025, č. j. 1 As 10/2025 - 34; ze dne 17. 4. 2025, č. j. 1 As 25/2025 - 30; ze dne 22. 4. 2025, č. j. 1 As 247/2024 - 90; ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024 - 26; či ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 242/2024 - 39; všechna zde citovaná judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[19] Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s tvrzením stěžovatele, že v jeho případě se měla uplatnit dvouměsíční žalobní lhůta dle § 72 odst. 1 s. ř. s. s ohledem na to, že stavební zákon z roku 2021 v § 330 odst. 1 odkazuje na původní právní předpisy. Zatímco § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 upravuje aplikaci nové právní úpravy na **správní řízení** zahájené před účinností této nové právní úpravy, § 331 stavebního zákona z roku 2021

dopadá výlučně na **řízení soudní**. Každé z uvedených ustanovení tedy má jinou věcnou působnost a dopadá na jiná řízení. Podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu je prvním úkonem řízení soudního, které je jím zahájeno (§ 32 s. ř. s.). Není pokračováním řízení správního, a tedy nemůže být vnímáno jako další úkon či dokonce „opravný prostředek“ ve správním řízení, jak se zřejmě domnívá stěžovatel. Správní řízení bylo v době podání žaloby pochopitelně již pravomocně skončeno (zde dne 24. 9. 2024). Jak též konstatoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu již v usnesení ze dne 26. 8. 2008, č. j. 7 Afs 54/2007 - 62, č. 1742/2009 Sb. NSS, „*právní ochrana poskytovaná správními soudy je ochranou originální a není pokračováním správního řízení.*“ Ustanovení § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 proto na soudní řízení, včetně jeho zahájení a lhůty pro to stanovené, nedopadá. V nynějším případě tedy žalobní lhůta marně uplynula dne 24. 10. 2024 a krajský soud žalobu, která mu byla doručena až dne 18. 11. 2024, správně jako opožděnou odmítl podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[20] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že na výše uvedené nemají vliv ani závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24 (dostupné na <https://nalus.usoud.cz>). V tehdy projednávané věci bylo rozhodnutí Magistrátu města Plzně (žalovaného) tehdejší stěžovatelce doručeno dříve, než byla aplikovatelná zvláštní úprava žalobních lhůt podle § 306 stavebního zákona z roku 2021 (tj. před 1. 7. 2024), zatímco žaloba byla podána již v době aplikovatelnosti zvláštní úpravy žalobních lhůt dle stavebního zákona z roku 2021 (tj. po 1. 7. 2024). V takové situaci Ústavní soud shledal, že použití nové právní úpravy je porušením práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. V nynější věci však nebylo „*nepravě retroaktivně zkráceno dříve vzniklé právo stěžovatelky podat žalobu ve lhůtě dvou měsíců, tedy za dříve stanovených podmínek*“ (srov. citovaný nálezn sp. zn. I. ÚS 3241/24). Stěžovateli bylo oproti věci řešené citovaným náleznem Ústavního soudu rozhodnutí žalovaného doručeno **již v době aplikovatelnosti § 306 stavebního zákona z roku 2021**. V okamžiku doručení tohoto rozhodnutí mu tedy podle účinné právní úpravy (§ 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021) vzniklo právo podat žalobu ve lhůtě jednoho měsíce; právo podat žalobu ve dvouměsíční lhůtě dle § 72 odst. 1 s. ř. s. mu s ohledem na okamžik doručení rozhodnutí žalovaného vůbec nevzniklo. Aplikace nové právní úpravy lhůt pro podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu na lhůty započaté po dni 1. 7. 2024 tedy není v rozporu se závěry nálezu sp. zn. I. ÚS 3241/24 (srov. již výše citovaný rozsudek č. j. 1 As 247/2024 - 90). Nadto, Ústavní soud v odkazované věci nepřistoupil ke zrušení § 306 stavebního zákona z roku 2021 a v odstavci 35 citovaného nálezu uvedl, že soudní řízení zahájená za účinnosti nové právní úpravy se budou touto novou úpravou řídit, což jen podporuje výše uvedený závěr kasačního soudu. S ohledem na to také Nejvyšší správní soud nepředložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 pro jeho možný rozpor s článkem 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jak navrhoval stěžovatel, neboť tuto otázku již Ústavní soud posuzoval.

[21] Ačkoli stěžovatel nebyl v řízení před krajským soudem zastoupen advokátem, bylo jeho povinností dodržovat zákonné lhůty. V souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* totiž platí, že každý je povinen hledět si svých práv, tedy i domáhat se soudní ochrany v zákonné lhůtě. V opačném případě mu jde jeho nevědomost ohledně aktuálně účinné úpravy k tíži. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že v rozsudku č. j. 3 As 183/2024 - 26 (odstavci [36]) výslovně uvedl, že povinnost dodržovat zákonné lhůty platí i v situaci, kdy účastník řízení není zastoupen advokátem (což byl případ

pokračování

stěžovatele v řízení o žalobě). Ačkoli byl uvedený rozsudek zrušen již zmiňovaným nálezelem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3241/24, zásadní je, že Ústavní soud v něm dospěl k závěru, že aplikace nové právní úpravy lhůt pro podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu na lhůty započaté po dni 1. 7. 2024 není protiústavní. Kasační soud navíc vyslovil, že nová právní úprava zkracující lhůtu pro podání žaloby platí „bez ohledu na to, zda je stěžovatel osobou, která se zabývá stavebním právem, či nikoli“ (viz rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2025, č. j. 10 As 241/2024 - 42).

[22] Pokud jde o namítanou absenci poučení o nových lhůtách pro podání žaloby, kasační soud zdůrazňuje, že správní řád taková poučení, coby povinnou součást správního rozhodnutí, nepředpokládá. Kasační soud již ve své rozhodovací praxi opakovaně zdůraznil, že „*správní řízení je rozhodnutím o oprávněm prostředku ukončeno a případné řízení před správním soudem není jeho pokračováním. Poskytnutí informace o možnosti bránit se žalobou ve správním soudnictví a o lhůtě pro podání této žaloby není zákonnou náležitostí rozhodnutí správních orgánů, nestanoví-li zvláštní předpis jinak*“ (viz rozsudek ze dne 10. 8. 2017, č. j. 10 Azs 221/2017 - 39). V rozsudku ze dne 28. 6. 2024, č. j. 8 As 133/2024 - 24, Nejvyšší správní soud upozornil, že „*správní orgán obecně není povinen poučit účastníky řízení o možnosti napadnout správní rozhodnutí žalobou včetně uvedení lhůty pro podání této žaloby [...]. Žaloba proti správnímu rozhodnutí je obecně omezena lhůtou stanovenou v § 72 odst. 1 s. ř. s., přičemž toto ustanovení upozorňuje na možnost odlišného stanovení lhůty zvláštním předpisem. Je věcí procesní opatrnosti žalobců zabývat se tím, zda v jejich případě takovou jinou lhůtu k podání žaloby zákon nestanoví.*“

[23] Poučovací povinnost správního orgánu ve vztahu ke zkrácené lhůtě k podání žaloby podle stavebního zákona z roku 2021 nelze dovodit z obecné poučovací povinnosti správního orgánu dle správního řádu, z jiných zvláštních předpisů a nakonec ani ze stěžovatelem odkazovaného rozsudku rozšířeného senátu tohoto soudu č. j. 4 Ads 39/2008 – 83. V judikovaném případě byla totiž zvláštní žalobní lhůta „skryta“ v ustanoveních označených samotným zákonodárcem za přechodná (§ 129 odst. 1 s. ř. s.), ačkoli o „materiálně“ přechodné ustanovení nešlo. Dalším důvodem překvapivosti a obtížné předvídatelnosti tehdejší právní úpravy bylo to, že při vymezení okruhu věcí, na něž se vztahovala, používala legislativní techniku odkazu na projevy dřívější existence již neplatné a neúčinné právní úpravy a přebírala z ní některé charakteristické prvky (zkrácenou žalobní lhůtu a automatický odkladný účinek žaloby), ovšem nepřijímala jiné prvky dřívější úpravě vlastní a pro ni rovněž charakteristické (poučovací povinnost správního orgánu o tom, že proti jeho rozhodnutí lze podat opravný prostředek k soudu a že je tak třeba učinit v zákonem stanovené lhůtě).

[24] Právě za takových okolností rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval, že žalobu nelze považovat za opožděnou, je-li podána po uplynutí zvláštní třicetidenní lhůty vyplývající z § 129 odst. 1 s. ř. s., avšak před uplynutím obecné dvouměsíční lhůty podle § 72 odst. 1 s. ř. s., pokud žalobce nebyl správním orgánem v napadeném rozhodnutí o této zvláštní lhůtě poučen. Taková situace v nynějším případě nenastala; zkrácená žalobní lhůta je obsažena ve zvláštním zákoně (nikoli v přechodných ustanoveních s. ř. s.) a okruh případů, na které se vztahuje (viz odstavec [13] shora), je srozumitelný. V důsledku absence poučení v rozhodnutí žalovaného tak nedošlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces či práva na soudní ochranu.

[25] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, zamítl ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.

[26] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by měl procesně úspěšný žalovaný, kterému však v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 17. července 2025

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu